

บทคัดย่อ

ชื่อบทความ: คนชายขอบ: ชีวิตและชุมชนของคนงานไทยในญี่ปุ่น

ผู้เขียน: สุริยา สมุทคุปดี และ พัฒนา กิติอาษา

สถานที่ติดต่อ: สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, อำเภอเมือง,
จังหวัดนครราชสีมา 30000 โทรศัพท์และโทรสาร: (044) 216-103

ผู้ศึกษาใช้เวลาในการศึกษาภาคสนามในชุมชนคนงานไทยแห่งหนึ่งเป็นเวลา 2 เดือนและมีประสบการณ์ในวัฒนธรรมญี่ปุ่นระยะเวลาหนึ่ง บทความชุดนี้พยายามนำเสนอผลการวิเคราะห์ วิถีชีวิตและชุมชนของคนงานไทย โดยใช้ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนามและเอกสารชั้นรองอื่นๆ ผู้ศึกษาใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมชายขอบและชุมชนชายขอบเพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์คนงานข้ามชาติภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และการต่อรองทางวัฒนธรรมที่กลุ่มคนงานข้ามชาติต้องเผชิญในการทำงานและเอาตัวรอดในต่างประเทศ บทความนี้นำเสนอว่าคนงานไทยในญี่ปุ่นต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาตัวรอด คนงานไทยมีชีวิตอยู่ในวัฒนธรรมชายขอบซึ่งเกิดจากการต่อรอง ผสมผสาน และปรับเปลี่ยนระหว่างวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมญี่ปุ่นและวัฒนธรรมบริโภคนิยมของสังคมโลกสมัยใหม่ ชุมชนของคนงานไทยเป็นชุมชนของคนที่มีผลประโยชน์และความสนใจร่วมกัน ขณะเดียวกันก็เป็นชุมชนในจินตนาการที่เชื่อมโยงถึงกันและกันด้วยสำนักทางประวัติศาสตร์ เอกสิทธิ์ทางวัฒนธรรมและความผูกพันกับประเทศไทยซึ่งเป็นบ้านเกิดเมืองนอนอยู่ตลอดเวลา การสร้างชุมชนในลักษณะดังกล่าวมีความเป็นไปได้เพราะพลังอำนาจของเงินและเทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร การคมนาคม สิ่งตีพิมพ์ สื่อบันเทิง อาหาร แฟชั่นและเครื่องประดับ พระพุทธรูปและวัตถุมงคลประเภทต่างๆ

คำหลัก: โลกาภิวัตน์ ชุมชนชายขอบ ชุมชนในจินตนาการ ชุมชนของผลประโยชน์ คนชายขอบ แรงงานข้ามชาติ คนงานไทยในญี่ปุ่น

Abstract

Title: Surviving in the Marginal World: Life and Community of Thai Migrant Workers in Japan

Authors: Suriya Smutkupt and Pattana Kitiarsa

Address: Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology, Maung District, Nakhon Ratchasima 30000; Telephone and Fax: (044) 216-103

The first author spent a separated period of two months (November 1995 and June 1996) conducting fieldwork in a selected community of Thai migrant workers in Japan, whereas the second author had familiarized himself with the Japanese society and culture during April 1994 to July 1995. This paper presents an anthropological analysis of life and community of Thai migrant workers in Japan. Our findings come from our fieldwork, living and studying experiences, and other selected pre-existing literature. The authors employ concepts of marginal people and community in order to understand migrant workers and their current life styles while living in a foreign country like Japan. Their life styles are globalized in nature which seem to fit in the cultural phenomena of our modern world.

It is argued that Thai migrant workers become marginalized people in Japan and have to struggle for their survival. As a marginal population, they are outlawed, politically voiceless, economically exploited, culturally dominated, and above all, ethnically discriminated against. Under these circumstances, Thai migrant workers have built their own marginal, imagined community which is characterized by personal and economic interests. In this community, they live in the "liminal" world, where their own cultural roots, selected Japanese cultural elements, and modern consumerism are incorporated.

Keywords: globalization, marginal community, imagined community, community of interests, marginal people, transnational workers, Thai migrant workers in Japan

บทคัดย่อ

มานุษยวิทยากับโลกาภิวัตน์: ข้อเสนอเบื้องต้นเกี่ยวกับ “แรงงานข้ามชาติ”
และ “นักมานุษยวิทยา” ในบริบทของวัฒนธรรมโลก

กระแสโลกาภิวัตน์ได้เปลี่ยนโฉมหน้าโลกสมัยใหม่ไปอย่างมหัศจรรย์ “โลกาภิวัตน์” ก่อให้เกิดกระแสการไหลเวียนของ “วัฒนธรรม” ไปทั่วทุกมุมโลก ผู้คน เครื่องจักรกล เงินตรา ข่าวสารข้อมูล และอุดมการณ์เกิดการเคลื่อนย้ายถ่ายเทข้ามพรมแดนของชาติ อย่างมหาศาลชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน เป็นที่ประจักษ์ว่า โลกทุกวันนี้เชื่อมโยงถึงกัน และกันจนเกิดเป็น “ชุมชนโลก” และ “วัฒนธรรมโลก” ในวงวิชาการมานุษยวิทยา เมื่อ “วัฒนธรรม” หรือหน่วยในการวิเคราะห์เปลี่ยนไป นักมานุษยวิทยาจึงไม่อาจทำความเข้าใจ “วัฒนธรรม” โดยการพิจารณาเฉพาะภายใต้อาณาเขตของรัฐหรือประเทศ เฉพาะแห่งหรือเฉพาะชุมชนท้องถิ่นได้อีกต่อไป เพราะโลกสมัยใหม่ไร้พรมแดน โลกสมัยใหม่ได้รับการเชื่อมโยงทั้งในทางเศรษฐกิจ การเมือง การสื่อสารและคมนาคม วิถีชีวิต แม้กระทั่งกีฬาและบันเทิง ในข้อเขียนชุดนี้ ผู้เขียนเสนอว่า นักมานุษยวิทยา รวมทั้ง นักสังคมศาสตร์สาขาอื่นๆ จำเป็นต้องพัฒนากรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับสถานการณ์และความเป็นจริงของโลกสมัยใหม่

คำหลัก: มานุษยวิทยา โลกาภิวัตน์ วัฒนธรรมโลก ชุมชนโลก ชาติ และเอกลักษณ์
ของชาติ

Abstract

Title : Anthropology and Globalization: A Preliminary Observation on Transnational Workers

Authors : Suriya Smutkupt and Pattana Kitiarsa

Address : Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology, Maung District Nakhon Ratchasima 30000 Telephone and Fax (044) 216-103

Length : 23 pp.

Globalization has caused a tremendous change and created a great flow of culture. Man, money, information, ideology, and high technology have flowed across nation-state borders as they never have before. The entire world has been connected and become a world community under a world culture. In anthropology, when there is a new order of culture, a new unit of analysis has to be considered. Specific culture under a single nation-state model may be inadequate to define the world culture, because a new order of modern world community has been increasingly borderless. It has widely opened in economics, politics, telecommunications, entertainments, sports, and more importantly, the entire way of life. In this article, we, a small group of anthropologists, put forward an argument which suggests that a new conceptual framework to analyze current phenomena of modern world culture and community is needed.

Keywords: anthropology, globalization, world culture, world community, nation-state border and national identity

บทคัดย่อ

เอชไอวี/เอดส์กำลังแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในประเทศไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531/2532 เป็นต้นมา ในช่วงระยะเวลาเพียง 10 ปี จำนวนผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยโรคเอดส์ได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากโรคร้ายชนิดนี้ได้แพร่ระบาดลงไปสู่กลุ่มอาชีพ เพศ และวัยต่างๆ ของประชากรทุกกลุ่มและในสังคมทุกระดับ บทความนี้เป็นการศึกษาเบื้องต้นจากเอกสารข้อมูลและรายงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ เอชไอวี/เอดส์ในประเทศไทยปัจจุบัน และพยายามจะให้ความสำคัญกับชนบทภาคอีสานมากเป็นพิเศษ ผู้เขียนเป็นนักมานุษยวิทยา ได้นำเสนอว่า เอชไอวี/เอดส์เป็นโรคร้ายที่แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ การเคลื่อนย้ายของผู้คนไปทั่วทุกภูมิภาคของโลกมีส่วนทำให้เชื้อเอชไอวีไหลเวียนตามไปด้วย และผลกระทบของโรคเอดส์นั้น ได้สร้างสภาวะวิกฤติทางสังคมวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นกับสังคมทุกระดับของประเทศอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะสังคมชนบท อาจกล่าวได้ว่า ทุกวันนี้ เอชไอวี/เอดส์ เป็นโรคร้ายที่กำลังทำลายความอยู่รอดของมนุษย์และวัฒนธรรมของมนุษย์ไปพร้อม ๆ กัน

คำหลัก: เอชไอวี เอดส์ โลกาภิวัตน์ มานุษยวิทยา ชนบทอีสาน มิติทางสังคมวัฒนธรรม

Abstract

Title : HIV/AIDS in Rural Northeast Thailand: A Global Disease and an Anthropological Challenge

Authors: Suriya Smutkupt and Pattana Kitiarsa

Address: Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology, Maung District, Nakhon Ratchasima 30000 Telephone and Fax (044) 216-103

Length : 23 pp.

Since 1988/1989, HIV/AIDS as a communicable disease has spread rapidly throughout Thailand. In the last decade, the number of HIV/AIDS carriers has increased rapidly among various age groups and occupations and at all societal levels. This article presents our anthropological perspectives on current HIV/AIDS issues and situations in Thailand with special emphasis on rural Isan. HIV/AIDS is a global communicable disease which has spread so rapidly with the flow of transnational workers and created a social and cultural crisis at all levels of our society. It may be said that HIV/AIDS posts the biggest challenge for our own survival.

Keywords: HIV/AIDS; globalization; anthropology; rural Isan; social and cultural perspectives.